

9. Trachuk L. (2016). Veb-tehnologiyi v tehnologichnomu procesi obslugovuvannya koristuvachiv bibliotek. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 2, pp. 23—26.
10. Trachuk L. (2007). Virtualna vistavka: nova posluga bibliotek. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 11, pp. 36—38.
11. Turovska L., Smolyar I. (2015). Elektronna vistavka yak komunikacijna model diyalnosti naukovoji biblioteki. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 3, pp. 29—31. Available at: https://dnpp.gov.ua/ua/?post_type=exhibitions.
12. Shestopalova O. V. (2016). Virtualna vistavka yak suchasna forma bibliotechnogo obslugovuvannya (z dosvidu roboti biblioteki Krivorizkogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu). *Biblioteka universitetu na novomu etapi rozvitku socialnih komunikacij : materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 1—2 grud. 2016 r. Dnipro*, pp. 315—320.

Надійшла до редакції 1 червня 2020 року

УДК 378.2:[378.6:008](477.54-25)ХДАК
DOI: 10.36273/2076-9555.2020.7(288).34-38

Василь Шейко,

доктор історичних наук, професор, ректор ХДАК,
дійсний член Національної академії мистецтв України,
заслужений діяч мистецтв України,
e-mail: rector-2@ic.ac.kharkov.ua

Наталія Кушнарченко,

доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХДАК,
заслужений працівник культури України,
e-mail: nataliyanikush@gmail.com

Концептосфера підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів у Харківській державній академії культури

У статті висвітлено особливості концептосфери — упорядкованої системи концептів (складників) науково-дослідної діяльності ХДАК, що забезпечує якісну підготовку наукових і науково-педагогічних працівників.

Докладно розглянуто головні концепти діяльності ХДАК, до яких належать: студентське науково-творче товариство; аспірантура; докторантура; дві спеціалізовані вчені ради із захисту докторських (кандидатських) дисертацій з унікальних наукових галузей "Культурологія" та "Соціальні комунікації"; два фахові збірники наукових праць — "Культура України" та "Вісник Харківської державної академії культури"; кілька престижних щорічних міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-теоретичних конференцій.

Зауважено, що наукова діяльність ХДАК забезпечує фундаменталізацію освітньої підготовки та універсалізацію навчання через інтеграцію науки й освіти, сприяє науковій асекурації освітнього процесу й інноваційної моделі розвитку культури та мистецтва України, формуванню наукових шкіл. Визнано, що тільки через розвиток науки та її інтеграцію з освітнім процесом можна досягти нової якості навчання та забезпечити його інноваційний складник. Розглянуто аспекти системної організації підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів у ХДАК.

Наголошено, що Академія докладає чимало зусиль для репродукування й нарощування наукового потенціалу, його ефективного використання, формування та розвитку власних наукових шкіл, залучення до наукової роботи талановитої молоді й створення найсприятливіших умов для її творчого зростання. Сучасна практика ХДАК полягає у відстеженні й прийомі до аспірантури й докторантури обдарованої молоді, здатної забезпечити інтелектуальний генофонд України, підтримати та примножити здобутки вітчизняної наукової школи.

Ключові слова: ХДАК; концептосфера; науково-педагогічні кадри; вчена рада; аспірантура; докторантура; наукові школи

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві та суспільстві знань особливого значення набувають наука та її носії — інтелектуальна еліта, здатна продукувати нове наукове знання, успішно реалізувати наукові здобутки в усіх сферах людської діяльності. Сучасні вітчизняні заклади вищої освіти (ЗВО) дедалі більше набувають ознак наукових установ, трансформуються в науково-освітні інституції, провідні осередки розвитку галузевої науки відповідного профілю, де зароджуються, формуються й успішно функціонують наукові школи, продукуються нові ідеї та наукові знання, що витримують першу апробацію в студентській аудиторії, набувають поширення на регіональному, національному та світовому рівнях. Науково-дослідна діяльність стає одним із пріоритетних напрямів функціонування сучасного українського вишу [10].

Харківська державна академія культури (ХДАК) — заклад вищої освіти, знаний своїми науковими здо-

бутками не лише в Україні, а й в інших країнах світу. Висока наукова результативність Академії відома широкій науковій спільноті, регулярно висвітлюється на сторінках монографічних видань і шпальтах провідних періодичних видань [1—11].

ХДАК — перший і впродовж тривалого часу єдиний на теренах України заклад вищої освіти культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямувань, який понад 90 років посідає лідерські позиції в підготовці якісних фахівців (бакалаврів, магістрів, докторів філософії), а також наукових і науково-педагогічних працівників (докторів та кандидатів наук) означеного профілю. Цей факт визнано не лише у вітчизняному, а й у світовому науковому просторі.

Мета статті — висвітлити особливості концептосфери — упорядкованої системи концептів (складників) науково-дослідної діяльності ХДАК, що забезпечує якісну підготовку наукових і науково-педагогічних працівників.

Виклад основного матеріалу дослідження. До головних концептів наукової діяльності ХДАК належать: студентське науково-творче товариство; аспірантура; докторантура; дві спеціалізовані вчені ради із захисту докторських (кандидатських) дисертацій з унікальних наукових галузей — "Культурологія" та "Соціальні комунікації"; два фахові збірники наукових праць — "Культура України" та "Вісник Харківської державної академії культури"; кілька престижних щорічних міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-теоретичних конференцій тощо. Нині науковий ценз науково-педагогічного складу ХДАК становить понад 75%, що є одним з основних показників якості системи підготовки наукових кадрів. Сьогодні ХДАК має один із найпотужніших в Україні науковий потенціал із культурології, мистецтвознавства та соціальних комунікацій. У 2020 р. на штатних посадах працюють 58 докторів наук, професорів, 130 кандидатів наук, доцентів і 1 дійсний член Національної академії мистецтв України, 30 викладачів мають державні почесні звання: 3 народні артисти України; 8 заслужених діячів мистецтв України; 9 заслужених артистів України; 7 заслужених працівників культури України; 2 заслужені журналісти України; 1 заслужений художник України.

Витоки підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів у ХДАК сягають 30-х рр. ХХ ст. Зважаючи на гостру потребу в наукових фахівцях бібліотечного профілю, восени 1931 р., тоді ще у Всеукраїнському інституті комуністичної освіти (ВУКО) було створено першу в Україні аспірантуру при кафедрі бібліотекознавства. Наказом Наркомосу УРСР від 7 грудня 1938 р. "Про бібліотекознавчу аспірантуру" в Українському бібліотечному інституті (УБІ) поновлено аспірантуру з наукової спеціальності "Бібліотекознавство", а в Книжковій палаті УРСР у Харкові — зі спеціальності "Бібліографія" (по три особи).

Від кінця 1980 — початку 1990-х рр. керівництво ХДАК серед основних стратегічних напрямів розвитку ЗВО обрало підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів на власній базі. У 1994 р. було відкрито аспірантуру, а 1995 р. — докторантуру, взято курс на зростання наукового цензу штатних науково-педагогічних кадрів Академії як важливого чинника якісної підготовки фахівців і науковців нової генерації культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілів.

Увага до наукової діяльності у ХДАК не випадкова, позаяк вона забезпечує фундаменталізацію освітньої підготовки та універсалізацію навчання через інтеграцію науки й освіти, сприяє науковій асекурації освітнього процесу й інноваційної моделі розвитку культури та мистецтва України, формуванню наукових шкіл. Визнано, що тільки через розвиток науки та її інтеграцію з освітнім процесом можна досягти нової якості освіти й забезпечити її інноваційний складник. Якісний розвиток науки та освіти, їх поєднання перетворюються на стратегічний резерв держави, суспільства й культури, стають найсприятливішим фактором інтеграції в європейську та світову

науково-освітню спільноту. Ефективна підготовка наукових кадрів та їх конкурентоспроможність — запорука прискорення цих процесів.

Початком системної організації підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів у ХДАК можна вважати липень 1994 р. Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти України (протокол № 4 від 21 липня 1994 р.) у Харківському державному інституті культури (ХДІК) відкрито аспірантуру зі спеціальностей: 05.25.03 "Бібліотекознавство та бібліографія"; 05.25.05 "Інформаційні системи і процеси"; 17.00.07 "Музеєзнавство, консервація, реставрація і зберігання художніх цінностей"; 17.00.08 "Теорія та історія культури".

Згодом, відповідно до рішення Міністерства освіти України (лист № 10-2/37 від 5 жовтня 1994 р.), у ХДІК відкрито аспірантуру з таких спеціальностей: 08.01.04 "Економічна історія та історія економічної думки"; 13.00.03 "Соціальна педагогіка".

У 1994/1995 н. р. у ХДІК проведено перший набір до аспірантури з означених спеціальностей — 7 осіб, у 1995/1996 н. р. — уже 19 осіб.

За клопотанням ХДІК, рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти України (протокол № 10/1-3 від 23 лютого 1995 р.) у Харківському державному інституті культури відкрито докторантуру із трьох спеціальностей: 05.25.03 "Бібліотекознавство і бібліографія"; 05.25.05 "Інформаційні системи і процеси"; 17.00.08 "Теорія та історія культури".

Згідно з розпорядженням Міністерства культури України (лист від 12 квітня 1995 р.) перший прийом у докторантуру ХДІК здійснено в листопаді 1996 р.

У липні 1994 р. у ХДІК відкрито відділ аспірантури. У різні роки його очолювали: Л. Курило (1994—2004), Н. Карсаєвська (2005—2009), Ю. Бондаренко (2009—2018), Ю. Заклінська — від липня 2018 р.

У закладі також функціонувала система підготовки кандидатських дисертацій через інституцію здобувачів наукових ступенів (11 осіб). Наукове керівництво здійснювали досвідчені фахівці — доктори й кандидати наук.

Тематика дисертацій відображала актуальні проблеми збереження та розвитку культури України. Особливу увагу було приділено розробленню проблематики, пов'язаної з новими напрямками підготовки фахівців, використанням сучасних інформаційних технологій у бібліотечній та інформаційній системах. З огляду на прикладний характер більшості дисертаційних робіт налагоджувалися тісні контакти з бібліотеками, музеями, інформаційними центрами, клубними установами, іншими закладами соціокультурної сфери. На факультеті культурології створено соціологічну лабораторію з вивчення проблем розвитку соціокультурної діяльності; на факультеті бібліотекознавства та інформатики — науково-дослідну лабораторію з вивчення проблем сучасних бібліотечно-інформаційних технологій.

На початку ХХІ ст. у ХДАК значно розширено номенклатуру наукових спеціальностей в аспірантурі й докторантурі. Набір в аспірантуру здійснюється за

вісьмома науковими спеціальностями: 26.00.01 "Теорія та історія культури (культурологія, історичні науки, філософські науки, мистецтвознавство)"; 27.00.02 "Документознавство, архівознавство", 27.00.03 "Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство (соціальні комунікації)"; 08.00.01 "Економічна теорія та історія економічної думки"; 13.00.05 "Соціальна педагогіка"; 26.00.05 "Музеєзнавство. Пам'яткознавство (історичні науки, мистецтвознавство)"; 17.00.02 "Театральне мистецтво (мистецтвознавство)"; 17.00.03 "Музичне мистецтво (мистецтвознавство)". Від 2016 р. ХДАК здійснює підготовку докторів філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні та докторів наук із чотирьох наукових галузей і спеціальностей: галузь знань 03 "Гуманітарні науки" за спеціальністю 034 "Культурологія"; галузь знань 02 "Культура і мистецтво" за спеціальностями 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" і 025 "Музичне мистецтво"; галузь знань 23 "Соціальна робота" за спеціальністю 231 "Соціальна робота".

Набір у докторантуру відбувається з чотирьох наукових спеціальностей: 26.00.01 "Теорія та історія культури"; 27.00.03 "Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство"; 17.00.03 "Музичне мистецтво".

Загалом за роки існування аспірантури й докторантури ХДАК у них навчалось понад 500 аспірантів і 60 докторантів, 85% яких захистили кандидатські та докторські дисертації. Лише за останні п'ять років підвищили кваліфікацію 122 аспіранти (зокрема, 28 іноземних громадян) та 16 докторантів, суттєво посиливши науковий потенціал України.

На початку 1990-х рр. у ХДІК створено перші спеціалізовані вчені ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій, що стало вагомою організаційною підтримкою підготовки наукових і науково-педагогічних фахівців.

Наказом ВАК України № 111 від 13 квітня 1994 р. затверджено першу спеціалізовану вчену раду Д.02.21.01, якій дозволено проводити захисти дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук із мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.01 "Теорія та історія культури". Раду очолив Г. Чернявський, завідувач кафедри історії та музеології ХДІК, доктор історичних наук, професор. Заступником голови ради став В. Айзенштадт, завідувач кафедри мовної майстерності ХДІК, доктор мистецтвознавства, професор. До складу ради входять 12 фахівців — доктори мистецтвознавства (8 осіб), доктори історичних та філософських наук (4 особи) з Харкова (9 осіб), Києва (2 особи), Одеси (1 особа). Наказом ВАК України № 37 від 18 січня 1996 р. склад ради перезатверджено. Захист першої докторської дисертації відбувся у червні 1996 р. (доцент ХДІК І. Зборовець).

Наказом ВАК України № 237 від 4 липня 1994 р. у ХДІК затверджено другу спеціалізовану вчену раду Д.02.21.02, якій дозволено проводити захисти дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук зі спеціальності 05.25.05 "Інформаційні системи і процеси". Раду очолив Г. Асєєв — завідувач кафедри

інформаційних процесів і систем ХДІК, доктор технічних наук. Заступником голови призначено А. Ашєрова — завідувача кафедри інформатики та обчислюваної техніки Харківського індустріально-педагогічного інституту, доктора технічних наук. До складу ради входили доктори наук, фахівці з інформатики. Проведено захисти двох докторських дисертацій (Н. Шаронова, А. Нефьодов).

Від жовтня 1995 р. ця спеціалізована вчена рада переатестована у ВАК України. У трансформованому вигляді вона охоплює дві спеціальності: 05.25.05 "Системи інформації та обладнання архівів, бібліотек та музеїв (технічні науки)" та 07.00.08 "Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографознавство (історичні та педагогічні науки)".

Упродовж наступних років склад спецрад Харківської державної академії культури коригувався, вдосконалювалась їхня діяльність.

Нині в ХДАК функціонують дві спеціалізовані вчені ради. Відповідно до наказу МОН України № 1643 від 28 грудня 2019 р., діє спецрада Д 64.807.01 із правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) культурології та мистецтвознавства за спеціальностями 26.00.01 "Теорія та історія культури" і 26.00.04 "Українська культура". Її очолює М. Дяченко, доктор філософських наук, професор ХДАК. Його заступники: З. Алфьорова, доктор мистецтвознавства, професор ХДАК; А. Щєдрін, доктор культурології, професор ХДАК. Двадцять членів ради — провідні вчені ХДАК та інших регіонів України, доктори культурології або мистецтвознавства.

Наказом МОН України № 1413 від 24 жовтня 2017 р. затверджено спецраду із правом захисту докторських (кандидатських) дисертацій наукового напрямку "Соціальні комунікації" за спеціальністю 27.00.03 "Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство". Спецраду очолює Г. Шемяєва, доктор наук із соціальних комунікацій, професор ХДАК; заступники голови: І. Давидова, доктор наук із соціальних комунікацій, професор ХДАК; А. Соляник, доктор педагогічних наук, професор ХДАК; учений секретар В. Маркова, доктор наук із соціальних комунікацій, професор ХДАК. Одинадцять членів спецради — провідні вчені ХДАК та інших ЗВО України.

Упродовж 26 років спецради ХДАК підготували 44 доктори і 187 кандидатів культурології, мистецтвознавства, соціальних комунікацій. Більшість докторських дисертацій стали знаковими для розвитку сучасної культурології, мистецтвознавства, книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства.

Нині серед викладачів ХДАК — 58 докторів наук, професорів — провідних учених закладу, котрі заснували й очолили власні наукові школи. Це безперечні лідери з підготовки науково-педагогічних кадрів: В. Шейко — ректор ХДАК, доктор історичних наук, професор, академік Національної академії мистецтв України, а також доктори наук, професори: М. Дяченко, Н. Кушнарєнко, Л. Філіпова, А. Соляник, І. Польська, О. Рощенко, І. Давидова та багато інших.

Учені ХДАК упродовж 2002—2010 рр. успішно реалізували інноваційний проєкт щодо введення в Україні нових наукових галузей — "Культурологія" та "Соціальні комунікації", що суттєво збільшило можливості підготовки кандидатів і докторів наук культурології, мистецтвознавства та соціальних комунікацій. Вони плідно студіюють дві фундаментальні науково-дослідні роботи (НДР): "Вітчизняна та світова культура: історико-теоретичні аспекти" (науковий керівник — В. Шейко) та "Документально-комунікаційні структури суспільства: інноваційні стратегії розвитку" (науковий керівник — А. Соляник).

В Академії виходять друком два збірники наукових праць — "Культура України" та "Вісник Харківської державної академії культури", внесені до Переліку наукових фахових видань України; щороку проводяться численні міжнародні та всеукраїнські наукові конференції: "Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку", "Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття", "Герменевтика в науках про дух", "Туризм і глобальні проблеми сучасності" тощо. За останнє п'ятиріччя викладачі ХДАК захистили 20 докторських і понад 30 кандидатських дисертацій, опублікували 50 монографій, 1,5 тис. наукових статей, 35 наукових збірок, понад 70 підручників і навчальних посібників.

Багаторічний досвід ХДАК із підготовки наукових та науково-педагогічних працівників свідчить і про негативні тенденції: статус ученого знизився, спостерігається значне падіння престижу наукової діяльності серед молоді. Майбутні фінансові й матеріально-технічні дивіденди від результатів їхньої плідної наукової роботи є незначними порівняно з іншими видами діяльності, що значно відбивається на праг-

ненні молодого покоління навчатися в аспірантурі, а згодом і в докторантурі, дослідженні обраної проблематики. Про навчання в аспірантурі та докторантурі мріють одиниці, маючи для цього об'єктивні й суб'єктивні підстави. Саме тому ХДАК обрала таку дієву практику: відстеження та прийом до аспірантури й докторантури обдарованої молоді, здатної забезпечити інтелектуальний генофонд України, підтримати та примножити здобутки вітчизняної наукової школи. Їх "вирощування" здійснюється ще зі студентської лави, оскільки підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні має ексклюзивний характер, як і в усьому світі.

Висновки. На всіх етапах розвитку ХДАК наукові дослідження та підготовка науково-педагогічних кадрів завжди були й залишаються пріоритетними напрямками діяльності, що визначають її науково-дослідний потенціал та імідж. Докладається чимало зусиль до репродукування й нарощування наукового потенціалу, його ефективного використання, формування та розвитку власних наукових шкіл, залучення до наукової роботи талановитої молоді й створення найсприятливіших умов для її творчого зростання.

Сприйняття ідей попередників, продуктивна творча діяльність нового покоління молодих учених — студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних кадрів — це запорука життєздатності наукових шкіл культурології, мистецтвознавства, соціальних комунікацій, інших наукових галузей і напрямів, якісними ознаками яких є збереження та розвиток найкращих традицій їх фундаторів, спадкоємність наукових ідей, базових напрямів досліджень, постійне прагнення до осмислення та ефективного розв'язання сучасних проблем наукової сфери.

Список використаної літератури

1. Литвинова Л. В. Розвиток книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства: бібліометричний аналіз авторефератів (1994—2012). — Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0008663>. — Назва з екрана.
2. Новальська Т. В. Основні напрями творчої співпраці Харківської та Київської бібліотечних науково-освітніх шкіл / Новальська Тетяна Василівна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2018. — № 4. — С. 6—13.
3. Онищенко О. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського як центр підготовки кадрів вищої кваліфікації та розвитку нових наукових напрямів у бібліотеці та архівних галузях в Україні (1993—2018) / Олексій Онищенко, Любов Дубровіна // Бібліотечний вісник. — 2018. — № 3 (245). — С. 3—11.
4. Харківська державна академія культури : монографія / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко та ін. — Харків : ХДАК, 2019. — 196 с.
5. Шейко В. Ідентифікація наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-освітнього профілю: постановка проблеми / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталя Кушнарєнко // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 8. — С. 41—43.
6. Шейко В. Ідентифікація наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-освітнього профілю: постановка проблеми / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталя Кушнарєнко // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 9. — С. 43—47.
7. Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Н. М. Кушнарєнко. — Харків : ХДАК, 2016. — 330 с.
8. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — 7-ме вид., стер. — Київ : Знання, 2011. — 310 с.
9. Шейко В. Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Харківській державній академії культури / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталя Кушнарєнко // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 6. — С. 20—23.
10. Шейко В. М. Репродуктивний підхід до підготовки науково-педагогічних кадрів у Харківській державній академії культури // Культура України : зб. наук. пр. — Харків, 2012. — Вип. 39. — С. 162—172.
11. Шейко В. М. Харківська державна академія культури: модерні здобутки та перспективи / В. М. Шейко, М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнарєнко // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — Харків, 2012. — Вип. 36. — С. 75—86.

Vasyl Shejko, Natalia Kushnarenko

Conceptosphere of training of scientific and scientific-pedagogical personnel at the Kharkiv State Academy of Culture

The article highlights the features of the conceptosphere — an orderly system of concepts (components) of research activities of the KhSAC, which provides quality training of scientific and scientific-pedagogical workers.

The main concepts of the KhSAC activity are considered in detail, which include: student scientific and creative society; postgraduate studies; doctoral studies; two specialized scientific councils for the defense of doctoral (candidate) dissertations in unique scientific fields — "Culturology" and "Social communications"; two professional collections of scientific works — "Culture of Ukraine" and "Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture"; several prestigious annual international and national scientific and scientific-theoretical conferences.

It is noted that the scientific activity of KhSAC provides fundamentalization of educational training and universalization of the educational process through the integration of science and education, contributes to the scientific insurance of the educational process and innovative model of culture and art of Ukraine, the formation of scientific schools. It is recognized that only through the development of science and its integration with the educational process can achieve a new quality of education and ensure its innovative component. Aspects of the system organization of training of scientific and scientific-pedagogical personnel in KhSAC are considered.

It is emphasized that the Academy makes a lot of efforts to reproduce and increase scientific potential, its effective use, formation and development of its own scientific schools, attracting talented young people to scientific work and creating the most favorable conditions for their creative growth. The current practice of the KhSAC is to track and admit to graduate and doctoral studies gifted youth, able to provide an intellectual gene pool of Ukraine, to support and increase the achievements of the domestic scientific school.

Keywords: KhSAC; conceptosphere; scientific and pedagogical staff; Academic Council; postgraduate studies; doctoral studies; scientific schools

References

- Litvinova L. V. (2020). *Rozvitok knigoznavstva, bibliotekoznavstva, bibliografiznavstva: bibliometrichnij analiz avtoreferativ (1994—2012)*. Available at: <http://resource.history.org.ua/item/0008663>.
- Novalska T. V. (2018). Osnovni napryami tvorchoyi spivpraci Harkivskoyi ta Kiyivskoyi biblioteknih naukovo-osvitnih shkil. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologiya*, 4, pp. 6—13.
- Onishenko O., Dubrovina L. (2018). Nacionalna biblioteka Ukrayini imeni V. I. Vernadskogo yak centr pidgotovki kadriv vishoyi kvalifikaciyi ta rozvitku novih naukovih napryamiv u biblioteci ta arhivnih galuzyah v Ukrayini (1993—2018). *Biblioteknij visnik*, 3 (245), pp. 3—11.
- Shejko V. M., Kushnarenko N. M. ta in. (2019). *Harkivska derzhavna akademiya kulturi : monografiya*. Harkiv: HDAK.
- Shejko V., Kanistratenko M., Kushnarenko N. (2011). Identifikaciya naukovih shkil kulturologichno-misteckogo ta bibliotekno-osvitnogo profilyu: postanovka problemi. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 8, pp. 41—43.
- Shejko V., Kanistratenko M., Kushnarenko N. (2011). Identifikaciya naukovih shkil kulturologichno-misteckogo ta bibliotekno-osvitnogo profilyu: postanovka problemi. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 9, pp. 43—47.
- Shejko V. M., Boguckij Yu. P., Kushnarenko N. M. (2016). *Naukova tvorchist u galuzi kulturologiyi i mistectvoznavstva : navch. posib*. Harkiv: HDAK.
- Shejko V. M., Kushnarenko N. M. (2011). *Organizaciya ta metodika naukovo-doslidnickoyi diyalnosti : pidruchnik*. Kyiv: Znannya.
- Shejko V., Kanistratenko M., Kushnarenko N. (2011). Pidgotovka naukovo-pedagogichnih kadriv vishoyi kvalifikaciyi v Harkivskij derzhavnij akademiyi kulturi. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 6, pp. 20—23.
- Shejko V. M. (2012). Reproduktyvnyj pidhid do pidgotovki naukovo-pedagogichnih kadriv u Harkivskij derzhavnij akademiyi kulturi. *Kultura Ukrayini*, 39, pp. 162—172.
- Shejko V., Kanistratenko M., Kushnarenko N. (2012). Harkivska derzhavna akademiya kulturi: moderni zdotutki ta perspektivi. *Visn. Harkiv. derzh. akad. kulturi*, 36, pp. 75—86.

Надійшла до редакції 7 травня 2020 року

СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 328.182:321.6.014 або 321.63.014:328.182

DOI: 10.36273/2076-9555.2020.7(288).38-43

Микола Сенченко,

директор Книжкової палати України, професор,

e-mail: director@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7445-5185>

"Глибинні держави" — реальність чи утопія?

Аналіз подій у США свідчить, що у країні — "взірці демократії" на чолі з президентом Д. Трампом відбуваються незрозумілі події. Засоби масової інформації ображають законно обраного главу держави, звинувачують у неправомірних діях, намагаються оголосити імпичмент. Складається враження, що посада президента, навіть у такій країні, як США, нічого не варта. То хто ж тоді нею керує? Д. Трамп звинувачує у всьому "глибинну державу" — політичне ядро панівного класу, котрий історично склався в певній країні. Щоб зрозуміти суть цього явища та вивести на поверхню латентних правителів, автор спробував дослідити природу "глибинної держави", а також її глобального варіанта. Результати дослідження наведено у пропонованій статті.

Ключові слова: "глибинна держава"; глобалізація; управління; Д. Трамп; США; латентні правителі; вікно Овертона; хаос